

ÅRSPLAN 22/23

VASSENGA FUS BARNEHAGE

Vassenga

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene	4
2. Om barnehagen	6
3. Vårt verdigrunnlag	7
• Barn og barndom	7
• Demokrati	8
• Mangfold og gjensidig respekt	8
• Likestilling og likeverd	9
• Bærekraftig utvikling	10
• Livsmestring og helse	11
4. Barnehagens formål og innhold	12
• Sosioemosjonell støtte og veiledning	12
• Organisering og ledelse	13
• Læringsstøtte	13
• Slik arbeider vi med barnet først	14
5. Barns medvirkning	16
6. Samarbeid	17
7. Overganger	18
• Tilvenning i barnehagen	18
• Overganger innad i barnehagen	18
• Overgang mellom barnehage til skole	19

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet	20
• Lærende organisasjon	20
• Planlegging	20
• Vurdering	21
• Dokumentasjon	23
• Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte	23
• Kommunikasjon, språk og tekst	24
• Kropp, bevegelse og helse	25
• Kunst, kultur og kreativitet	25
• Natur, miljø og teknikk	26
• Etikk, religion og filosofi	27
• Nærmiljø og samfunn	28
• Antall, rom og form	29
9. Kilder	30

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Denne årsplanen skal vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Årsplanen skal også beskrive hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

VISJON:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den staker ut en retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – nå og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

- Barnehagen skal gi barndommen verdi, vi skal skape gode minner og vi skal ta vare på barnekulturen. Barna skal få lov til å være barn, de skal få være nysgjerrig og utforskende, og vi skal ta de på alvor. Barna skal få komme med innspill i sin egen hverdag i forhold til alder og utvikling. Vi skal få barna til å ha lyst til å lære, vi skal støtte deres nysgjerrighet og deres utvikling.
- Leken har stort fokus hos oss – hos oss kommer leken først. Barna skal få god tid til å fordype seg i leken, det skal være gøy å leke. Barna skal ha utfordringer i det fysiske miljøet og vi skal innrede avdelingen etter barnas interesser. Slik er vi med på å utfordre barna og utvikle leken. Barna skal få være med i hverdagsaktiviteter slik at de kan bruke disse erfaringene i leken sin senere. De voksne skal være aktive lekekamerater og gode rollemodeller i leken. Vi skal ha respekt for leken og all læring som finner sted når vi leker.
- Vi skal ta vare på de helt spesielle øyeblikkene, hverdagsmagi skjer hele tiden. Vi skal stoppe opp og tørre å ta vare på de små øyeblikkene. Tiden skal ikke stoppe oss, vi har hele dagen, de voksne skal skape små episoder og de kan finne på små hverdagsopplevelser som skaper magi for barn. Vårt motto er «i dag skal jeg gjøre noe som barnet kommer til å huske»
- Vår målsetting er at alle barn skal oppleve vennskap i løpet av barnehagetiden. Vennskap er noe som utvikler seg over tid. Vi kan garantere at vi arbeider målrettet mot at alle skal utvikle vennekompetanse og ha gode venner i barnehagen. Personalet må være der for barna, de må ha kjennskap til alle barna og de må se alle barna slik at de kan hjelpe og veilede barna i forbindelse med utvikling av vennskap og sosial kompetanse.

VERDIER:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

Tilstedeværende

- En voksen som sitter på gulvet
- En voksen som er med i leken på barns premisser
- En voksen som lar barna prøve og tar barna med på oppgaver.
- En voksen som har en hånd barna kan holde og et fang som trøste
- En voksen som samtaler med barna i hva de er opptatt av
- En voksen som ser barna der de er
- En voksen som utvikler leken til barna
- En voksen som undrer sammen med barna

Glødende

- En voksen som finner på ting
- En voksen som er positiv og går på lysglimtjakt.
- En voksen som gjør ting en liker og har det moro på jobb.
- En voksen som lever seg inn i barnas aktiviteter.
- En voksen som byr på seg selv
- En voksen som ser at barna trives og opplever at barna er interessert i det jeg gjør

Skapende

- En voksen som er kreativ
- En voksen som deler av seg selv
- En voksen som er med å utvikler/forny leken
- En voksen som lærer barna nye ting

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til “resten av livet”, og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

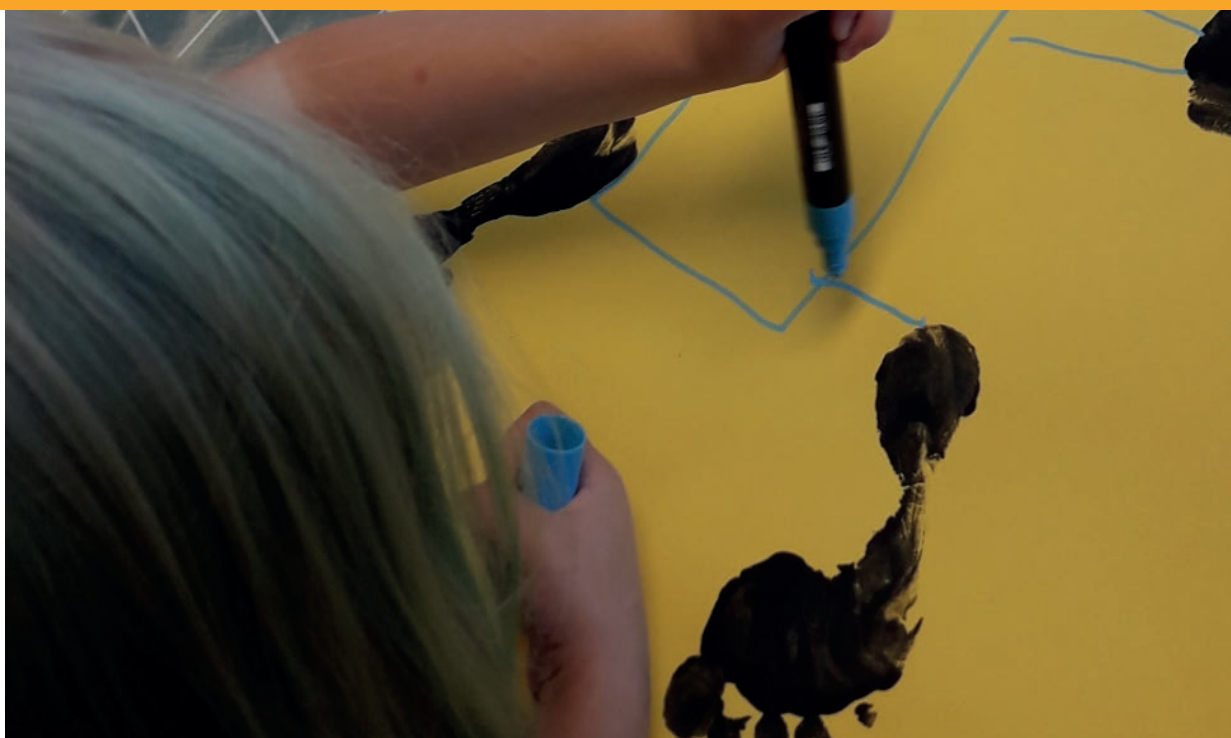
Våre metoder for å jobbe mot målene:

- Personalet deltar på kompetanseutvikling gjennom FUS skolen
- Personalet deltar på veiledning
- Personalet følger retningslinjene til Smartmat
- I Vassenga FUS Barnehage handler rammeplanens samfunnsmandat om demokrati om frihet og tillit mellom mennesker. Frihet handler om å være det mennesket det er i den grad det gagnar barnet, uavhengig av andres forventninger. Tillitt handler om å skape bånd, som tilrettelegger for at barnet utvikler ansvar for de valg det tar. Valg handler om at barn har medvirkning og får bestemme over eget liv.

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetanseutvikling, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Vassenga FUS barnehage er en del av FUS-kjeden, som er Norges største private barnehagekjede. Det er til sammen mer enn 170 FUS barnehager i landet og vi har felles visjoner, verdier, serviceerklæring og andre viktige styringsdokumenter. Vassenga FUS barnehage ble åpnet 1. mars 2016. Barnehagen ligger sentralt på Tveita med lett adgang til offentlig kommunikasjon, natur, Tveten gård og mye mer. Vi har fine moderne lokaler med flotte lekeapparater på uteområdet. Hos oss skal barna få muligheten til å være ute i minimum en time hver dag dersom værforholdene tilsier det. Barnehageåret 2022-2023 har vi 78 barn og 18 ansatte. Barnehagen er organisert i fire avdelinger med faste voksne. Dråpene og Snøfuggene er småbarnsavdelinger med aldersgruppe 1-3 år, og Vulkan og Tornado er storebarnsavdelinger med aldersgruppe 3-6 år.

Vedtekter finnes på barnehagens hjemmeside.

Ønsker du å kontakte oss finner du kontaktinformasjon under:

Vassenga FUS barnehage	Nåkkves vei 7	0670 Oslo
Daglig leder:	Markus Olaussen	dl.vassenga@bhg.no
Mobil:	948 77 675	

Vulkan 3-6 år:	910 05 201
Tornado 3-6 år:	948 55 980
Snøfuggene 1-2 år:	910 05 168
Dråpene 1-2 år:	476 28 234
Hjemmeside:	

<https://fus.no/vassenga>

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

BARN OG BARNDOM

Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

- Medvirkning handler om å medvirke i eget liv. Det er kanskje den største meningssskaping av alt. Medvirkning handler om barnehagens samfunnsmandat hvor barn skal være deltager i eget liv. Dette ved å gjøre egne valg på egne premisser. Vi skal ha ansvarlige barn som kan stå i konsekvensen i de valgene de tar. Barna skal oppleve at de ansatte gir de meningssskapende valgsituasjoner. I denne sammenhengen betyr medvirkning at barna er sin egen målestokk ut i fra de valgene de gjør.
- I Vassenga FUS barnehage skal barna oppleve at de blir lyttet til at de ansatte er interesserte i å høre deres tanker og ideer. Personalet skal tilrettelegge for barns medvirkning, ved at barna får mulighet til å være aktiv deltakende i planlegging ut i fra sin alder og modenhet. Ved å ha samtaler mellom personalet og barn, både en til en og gruppevis.
- Vi i Vassenga FUS barnehage skal anerkjenne hvert enkelt barn i deres følelser, og oppmuntre, støtte og veilede. Medvirkning er med på å styrke selvfølelsen til barna. Vi overlater ikke det fulle ansvaret til barna, men legger til rette

for at de ansatte og barna kan ta ansvar sammen. Det at barn skal få være med på å medvirke i egen hverdag vil bety at barnehagen skal oppmuntre til at barna får utfoldet seg, gitt uttrykk for, og ikke minst få vært aktiv deltakende i planleggingen av barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal kunne erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen og at de voksne involverer barna i det som skjer.

- Barns rett til medvirkning vil også gjøre det nødvendig med strukturelle endringer gjennom barnehagehverdagen. Det kan for eksempel medføre at rutiner som søvn og hvile, måltider, ute- og innetid, stellesituasjoner, ansattes pauser og møter endres ut fra hva barna signaliserer av behov. En konsekvens av dette blir kanskje at ikke alle barn deltar på alt samlingsstunder, turer etc.), og at dersom alle deltar foregår dette til ulike tidspunkter (måltider).

DEMOKRATI

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter. Barnehagen ønsker å tilrettelegge for økt mangfold og individualisering. Dette gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Barnets åndsfrihet skal anerkjennes.

- Meninger og perspektiver skal legges til grunn i planer og evalueringer.
- Rett til å snakke sammen, være uenige og å erfare at det finnes forskjellige synspunkter.
- Personale skal støtte og ivaretar barns ulikheter – anerkjenne at vi er forskjellige. Barna skal ha rett til medvirkning som tilsier at de erfarer at de selv kan bestemme, velge og gi uttrykk for hva de vil eller har lyst til. De skal oppleve at de blir lyttet til.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- I Vassenga FUS barnehage skal alle barn, uavhengig av etnisitet, kulturell eller religiøs bakgrunn, få oppleve at de er betydningsfulle personer i et fellesskap. Vi ønsker vi å fremme toleranse for ulikheter. Barnehagen er et miljø der ulike individer og ulike kulturelle ytringer møtes i respekt for det som er forskjellig. Barna uttrykker seg gjennom sin egen kultur, og i samspill med andre gjenskapes og fornyes kulturen.
- Vi ser betydningen av å ta vare på kultur og tradisjoner. Vi skal tilrettelegge for likeverdige dialoger og samhandling mellom ulike grupper. Personalet skal være åpne

for ulike impulser både fra vår egen kultur og fra verden for øvrig. Alle barn skal føle seg velkommen og hjemme uavhengig av kultur, religion, hudfarge og etnisitet. Ved at barna møter ulike kulturer og tradisjoner er dette med å legge grunnlaget for respektfull samhandling mellom ulike etniske grupper. Lek er et sterkt bindeledd mellom barn fra ulike kulturer, i leken samles barna om et felles mål, skaper trygghet og gode relasjoner.

- Personalet er viktige rollemodeller for barn, de skal være bevisste på egen holdninger og handlinger, samtidig som de lytter, støtter og utfordrer barna. Dette formidles gjennom bøker, litteratur, sang, musikk og kreativ virksomhet. I tillegg er merkedager som FN- dagen, samefolkets dag, religiøse høytider og nasjonale helligdager en arena hvor dette kommer til uttrykk.
- Ved markering av disse merkedagene snakker vi om hvor vi kommer fra både voksne og barn, vi ser på kart og printer ut flagg og bilder knyttet opp mot ulike nasjonaliteter. Vi snakker om tradisjoner innenfor lek, mat, eventyr, sanger og klesdrakt. Bursdager markeres med litt ekstra oppmerksomhet og kos til bursdagsbarnet.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn.
- Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Vi ønsker at skal barna skal få oppleve en tilhørighet til naturen ved å få bli med i situasjoner der de får være med på å ta vare på den og ha mangfoldige opplevelser ute i naturen. Vi vil oppsøke de ulike naturmiljøene som finnes i og rundt bydelen vår. Det er viktig for oss at barna lærer å ta vare på det vi har, i tillegg til å ta vare på hverandre. Vi vil synliggjøre for barna at vår verden ikke bare er nasjonal, men også internasjonal. Vi vil synliggjøre at de handlingene vi og barna gjør sammen, får konsekvenser for tiden etter. Vi vil bl.a. reparere leker, kildesortere, bruke mer gjenbruksmateriale, resirkulere og mye annet for å gi barna medvirkningsmulighet på veien mot et mer bærekraftig samfunn

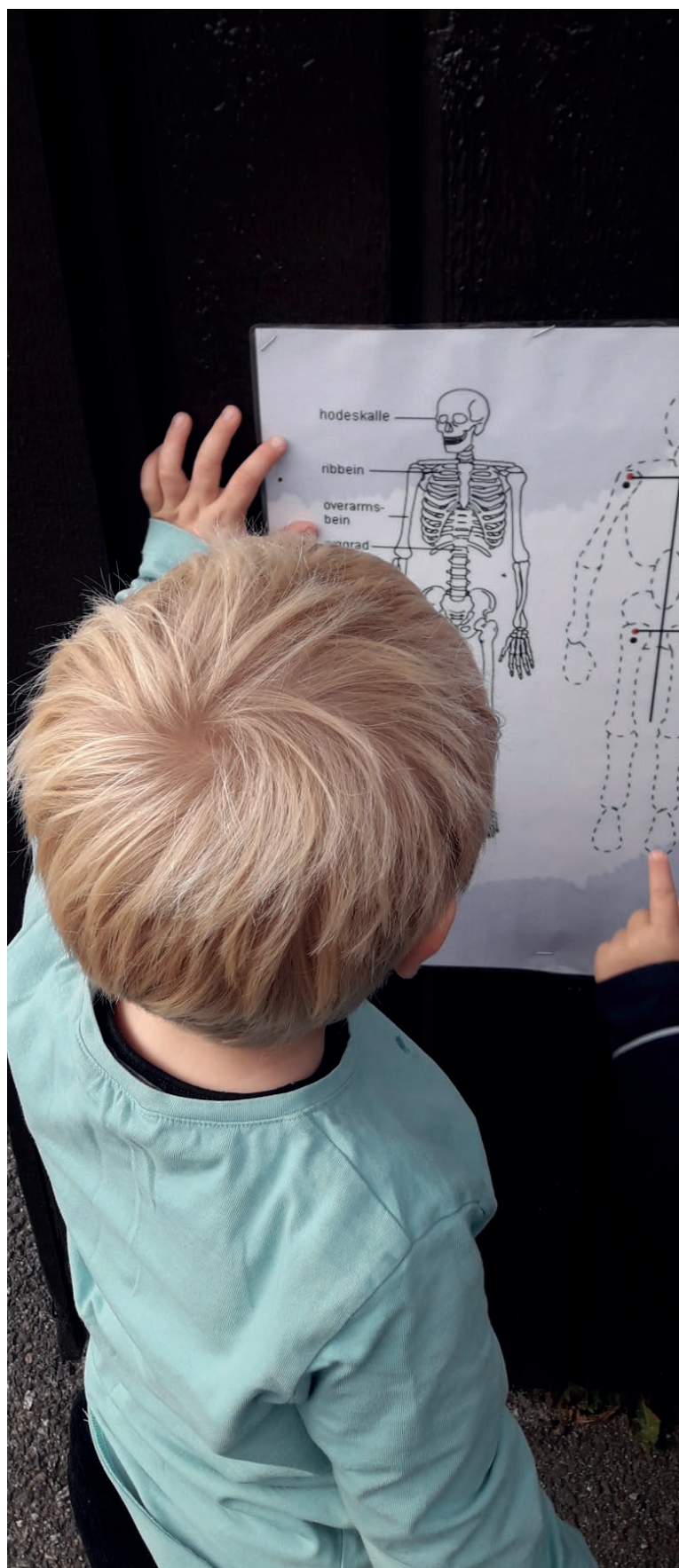
LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Vi har nulltoleranse for alle typer mobbing, krenking og utestenging i barnehagen.
- Personalet observerer og følger opp dersom det oppdages dårlige gruppedynamikker som
- kan gi grobunn for mobbing.
- Personalet har aktivitetsplikt:
  1. Plikt til å følge med
  2. Plikt til å melde fra
  3. Plikt til å undersøke
  4. Plikt til å sette inn tiltak

https://fus.no/files/barnehager/files/95/Handlingsplan%20for%20psykososialt%20milj%C3%B8%20FUS_6113948774283.pdf

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19).

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

SOSIOEMOSJONELL STØTTE OG VEILEDNING:

Positivt klima og negativt klima: smil, latter, entusiasme, positiv kommunikasjon, respekt for hverandre, fravær av straff, hån, kjeft, sarkasme og erting.

Sensitive voksne-trygge barn: hjelper barna med konflikthåndtering, er oppmerksom, bidrar til trygghet.

Barns perspektiv og medvirkning: viser fleksibilitet, ivaretar barnas perspektiv, lar barn uttrykke seg.

Emosjonskompetanse: identifiserer og forstår egne følelser, bruker følelser til å navigere i sosiale interaksjoner, bruker emosjonell bevissthet til å veilede i problemløsning, håndterer frustrasjon og er i stand til å vente på det man vil ha, forhindrer at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart og har kontroll over hvordan og når man uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: er bevisst barnets følelser, er tilstede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barns følelser (bruk kroppsspråk, pust, tone og evt. ord). «Går inn i følelsen»/ navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter barnet i problemløsningen (trøst, pek ut en retning, assister, sett grenser).

ORGANISERING OG LEDELSE:

Gruppededelse og veiledning: er proaktiv og forebygger, gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger: klare rutiner, sikrer flytende overganger, barna kjenner til regler, lite venting.

Variasjon: varierte materialer i barns høyde, barnefokus, effektiv tilrettelegging.

LÆRINGSSTØTTE:

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring: integrerer ny kunnskap til etablert kunnskap, bidrar til økt kunnskap knyttet til hverdagsopplevelser, skaper sammenhenger i barnas liv, utfordrer til barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: bruker hint og gir verbal eller fysisk støtte til barnas læring og mestring, forklarer begreper og hendelser, utvider, gir gode og konkrete tilbakemeldinger, anerkjenner innsats og gjennomføring.

Språk: hyppige samtaler, frem- og tilbake utvekslinger, stiller åpne spørsmål, repeterer barnas utsagn, selvsnakk, parallellsnakk, variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå.

Egenledelse i lek og læring: støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting, samt tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

SLIK ARBEIDER VI MED BARNET FØRST:

Barnet først Barnehageårene er en svært betydningsfull periode for barnas utvikling, både sosialt, emosjonelt, kognitivt, språklig og motorisk. Barnehagen har en avgjørende rolle i å tilrettelegge for et omsorgs- og læringsmiljø av høy kvalitet. I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være for barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetanseutvikling, der målet er å etablere et helhetlig system for å styrke de ansattes handlingskompetanse og kunnskap om hvordan støtte barna i sin utvikling og læring.

Hva er kjernen i å skape god kvalitet for barna

Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvaliteten på de ansattes samspill med barna. Vårt mål er at alle barn skal bli møtt av ansatte som viser sensitivitet, entusiasme og glede. Alle barn skal oppleve et miljø som er fritt for krenkelser og et rikt leke- og læringsmiljø, som bidrar til trivsel og progresjon. For å sikre høy kvalitet på relasjonen må vi vite hva som egentlig skjer i møtet mellom den ansatte og barnet. Vi skal sikre at vår atferd som ansatte er preget av handlinger som fremmer og ikke hemmer barnets trivsel, utvikling og læring.

Barnet først bygger på et forskningsbasert program, Tuning in to Kids (TIK), der målet er å styrke barnas emosjonelle og sosiale kompetanse, og CLASS observasjonsmetode som har tilsvarende mål i forhold til emosjonell støtte, ved siden av å bedre læringsmiljøet i barnehagene. Barnet først er en kompetanseutvikling for alle barnehagens ansatte, der

treningen foregår over tid og blir understøttet, utviklet, og innarbeidet i det daglige arbeidet med barnehagens barn i samarbeid med gode kollegaer. Hver barnehage har en egen ressursperson som får særskilt opplæring i å bruke CLASS som observasjonsmanual, samt ekstra opplæring i TIK. Det er utviklet et eget støttemateriell, både for individuelt arbeid og arbeid på avdelingene.

Forskning

Kompetanseutviklingen Barnet først har blitt fulgt i et forskningsprosjekt via Universitetet i Oslo i barnehageåret 2019/2020. Nyere forskning viser at det er relasjonskompetansen til barnehagens ansatte som har betydning for barnas opplevelse av kvalitet. FUS tar barns subjektive erfaring på alvor og har forsket på om kompetanseutviklingen til personalet bidrar til høyere kvalitet på den sosio-emosjonelle støtten, læringsstøtten og avdelingens organisering. Det er 49 barnehager i FUS kjeden som har vært med i forskningen, og endelig forskningsrapport vil bli publisert juni 2021. Samarbeidspartnere for kompetansehevingen og forskningsprosjektet er: Ansatte ved Psykologisk Institutt (PSI) ved Universitetet i Oslo (UiO), FUS AS ved tidligere fagansvarlig Hege Cecilie Eikseth, og Kompetansetjeneste for tidlig innsats ved Hanne Holme, Elin Olsen Kallevik og Marit Bergum Hansen. Prosjektleder for forskningsprosjektet er førsteamanuensis Sophie Havighurst ved PSI, UiO. Forskningsmedarbeider er Ida Tidemann, PhD-stipendiat ved PSI, UiO. ([link til progresjonsplan](#))

5. BARNES MEDVIRKNING

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- I Vassenga barnehage vil vi møte barna med respekt og anerkjennelse og lytte til barnas behov og interesser. I hverdagen vil vi åpne opp for spontanitet der barns ønsker blir hørt. Barna skal vite at de blir tatt på alvor. Voksne tilpasser barnas deltagelse ut ifra barnets alder og forutsetninger. Det skal gis rom for at barna skal få øve, prøve og mestre. Barna skal få undre seg og stille spørsmål. I valg av hverdagsaktivitetene skal barnas initiativ og interesser danne grunnlaget. Dette er med på at barns medvirkning får en sentral plass i barnas hverdag, og de vil etter hvert bli i stand til å ta egne valg.
- Flere hverdagsaktiviteter tilpasses etter barnas ønsker. Vi bruker nærmiljøet mye og går til steder som barna har utbytte av, for eksempel steder som innbyr til lek og fysisk aktivitet, ulike terreng med varierende underlag, turveier og dyr, planter, traktor og lastebiler som er spennende å snakke om på vår vei. Vi er også lydhøre overfor de minste og er oppmerksomme på kroppslige «beskjeder» de viser oss i hverdagen.
- Barna er ofte lite selektive og kritiske i det de ønsker seg. Der voksne ikke kan imøtekomme barnas ønsker, er det viktig at barna får en forklaring. Dette handler om å ta barn på alvor. Å møte barna med anerkjennelse og respekt skaper trygge og selvstendige barn.

6. SAMARBEID

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Et nært samarbeid mellom barnehage og hjem er for oss viktig, da de er med på å gi de beste forutsetningene for gode år i barnehagen for barna. Det er de foresatte som kjenner sine barn best og barnehagen er så heldige at vi får låne dem noen timer om dagen.
- Det er ulike arenaer der vi har et formelt samarbeid med foresatte; Samarbeidsutvalget består av foreldre og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. SU skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Foreldremøter. Sammen med foreldrene skal barnehagen finne fram til innhold og møteformer som gjør at foreldrene opplever møtene som givende.
- Barnehagen inviterer til individuelle foreldresamtaler to ganger i året. Foreldresamtalen er en fortrolig samtale mellom foreldre og personalet om det enkelte barns trivsel, utvikling og aktiviteter i barnehagen. Det er pedagogisk leder og foreldre som deltar i samtalen.
- Barnehagelæreren har et profesjonelt ansvar og er kvalifisert til å drøfte ulike sider ved barnet med faglig kompetanse.
- Foreldresamarbeid er noe både personalet og foreldrene må bidra til slik at informasjon regelmessig blir utvekslet. Dette innebærer ting som har med barnets hverdag i barnehagen å gjøre; soving, måltider, klær, allergier, episoder som har skjedd i løpet av dagen, hva barnet er opptatt av ol.
- Vi inviterer foreldre til faste arrangementer i løpet av barnehageåret hvor målet er at de skal få et innblikk i hverdagen vår, bli bedre kjent og sikre et godt samarbeid rundt det enkelte barn.

Samarbeid med andre instanser:

- FUS administrasjonen og andre FUS barnehager
- Foreldre
- SU – Foreldreråd
- Bydel Alna
- Fagsenteret
- PPT
- Barnevern
- Tverretattlig samarbeid
- Helsestasjonen

7. OVERGANGER

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

TILVENNING I BARNEHAGEN

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

- I Vassenga FUS jobber vi etter FUS sine standarder om tilvenning. Vi vil sikre en god start for barn og foreldre ved å bli kjent allerede før barn starter hos oss. Vanligvis har vi en 5 dagers gradvis tilvenning, men tilpasser ut fra barnets behov. Vi inviterer nye foreldre til et foreldremøte så dere kan komme og høre litt om hvordan vi jobber og hva som er viktig for å gi deres barn en god start. Informasjon begge veier er viktig for en god tilvenning. Hvert barn får sin kontaktperson som vil ta dere mot de første dagene og gi dere den informasjonen dere trenger. Kontaktpersonen vil gjøre dere kjent med barnehagen og kunne svare på spørsmål dere eventuelt lurer på. Vi har også en oppstartsamtale innen de første 14 dagene.
- Foreldre/foresatte vil som regel alltid være barnets primære omsorgspersoner, men barnehagepersonalet kommer på en god andreplass i barnas liv. Personalet i barnehagen er derfor barnets sekundære omsorgspersoner og setter søkelys på at barnehagen skal være en trygg og god arena for lek, omsorg, utvikling og læring.

https://fus.no/files/barnehager/files/108/Tilvenning_6087e4d9ad325.pdf

OVERGANGER INNAD I BARNEHAGEN

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Fra småbarn til storbarnsavdeling.
I august det året barna fyller 3 år begynner de på storbarnsavdeling. De går da fra å være de eldste på en småbarnsavdeling til å bli de yngste på en storbarnsavdeling. I barnehagen utarbeider vi tidlig en plan for hvilke barn som skal over til hvilken avdeling. Vi jobber da med å samarbeide på tvers av avdelinger, for å sikre at barna skal føle trygghet og tilhørighet på den avdelingen de skal begynne på. Personalet har da et særlig ansvar for å bli kjent med barna, og vi jobber intensivt med å bli kjent med de på deres premisser. Vi har faste tilvenningsdager hvor barna får besøke avdelingen de skal starte på sammen med en voksen fra deres avdeling. Slik blir barna trygge på voksne og barn på den nye avdelingen samt med innemiljøet. I utetiden er vi alle sammen og alle voksne har ansvar for alle barn. Slik blir alle kjent med alle gjennom hele året så ingen er fremmede for hverandre.

OVERGANG MELLOM BARNEHAGE TIL SKOLE

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

- Barnehagen og skolen er begge institusjoner for omsorg, danning, lek og læring. De er pedagogiske institusjoner med forskjellig mandat, men de skal begge bidra til en god start på livet og livslang læring. De foresatte, barnehagen og skolen har et felles ansvar for at barnet møter skolen med entusiasme og lærelyst.
- Grunnleggende kompetanse ervervet i barnehagen vil ha stor betydning for barns trivsel og læringsutbytte i skolen. Barn og foresatte skal føle seg trygge på at både barnehage og skole gjør sitt beste for å skape kontinuitet og sammenheng i opplæringsløpet, og at hvert enkelt barn sikres en god overgang fra barnehage til skole. Dette krever tett samarbeid med barna og de foresatte, og mellom ansatte i barnehagen og skolen. Barns medvirkning og deltakelse i dette arbeidet er særlig viktig.
- I Vassenga FUS barnehage har vi en egen førskolegruppe som har sitt eget pedagogiske opplegg gjennom det siste året. Opplegget vil primært bli gjennomført en dag i uken i lokaler på Tveita skole.

Vårt primære mål for førskolegruppen er å legge til rette for at barnas overgang fra barnehage til skole skal være best mulig. Vi tror at kunnskap og informasjon skaper trygghet, og vil derfor bruke mye tid på å forberede, samtale og undre oss sammen med barna om det som vil møte dem på skolen. Formålet

med førskolegruppen er først og fremst å øke barnas språkforståelse, selvstendighet, skriftspråkstimulering, sosial kompetanse og matematikkunnskaper. Vi skal ikke drive med undervisning men la barna oppleve skoleforberedende aktiviteter gjennom lek med tall, språk, rytme, bokstaver og mengder. I tillegg til dette er vi svært opptatt av at barna innehar grunnleggende sosiale ferdigheter og vil derfor legge stor vekt på samspill, lagarbeid, turtaking, vennskap, undring og nysgjerrighet. Det vil også bli turer og andre aktiviteter i forbindelse med andre tema som vi jobber parallelt med i barnehagen.

Vi ønsker at våre skolestarter skal:

- Bli trygge på seg selv
- Kunne ta initiativ til lek
- Mester hverdagssituasjoner som påkledning, toalettbesøk og hygiene.
- Ta imot beskjeder og gjennomføre disse
- Få bli kjent med tall og bokstaver gjennom aktiviteter, lek og samlingsstunder

Foreldre/Foresatte med barn på førskolegruppen vil motta egne planer og informasjon for denne gruppen. Denne vil variere noe fra år til år, i tråd med gruppas sammensetning og behov. Det hele avsluttes med en avslutningsfest på våren

<https://www.oslo.kommune.no/barnehage/kvalitet-i-barnehagen/overgang-fra-barnehage-til-skole/#shortname=bal>

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

LÆRENDE ORGANISASJON

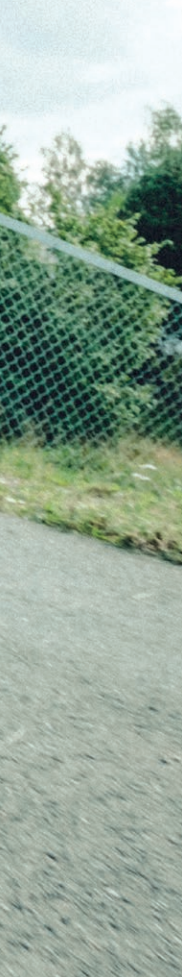
I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Det er viktig å jobbe med kompetanseutvikling for å opprettholde motivasjon og entusiasme blant personalet.
- I Vassenga FUS barnehage vil kompetanseutvikling foregå gjennom FUS skolen
- Interne ressurser
- Kurs
- Innleide forelesere
- Medarbeidersamtaler/ utviklingssamtaler
- Bedriftshelsetjeneste
- Veiledning av personalet i grupper og individuelt
- Kontinuerlig arbeid for å få til et godt psykososialt arbeidsmiljø f.eks reise bort på
- planleggingsdager, sosiale kvelder, oppmerksomhet ved bursdager ol.

PLANLEGGING

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

- Pedagogisk dokumentasjon bygger på Vassenga FUS barnehages visjon, menneskesyn og verdier. Dette er en arbeidsmåte som gjør arbeidet synlig og åpent for tolkning, dialog, diskusjon og innsikt. Pedagogisk dokumentasjon er når barna og ansatte sammen reflekterer over praksis. Det handler om å ha filosofiske, etiske og kritiske tankerekker som fører til endring.
- Dokumentasjon er å forstå verden på ulike måter hvor en undersøker, utvide og fordyper seg i det som er spennende og interessant. Det er en prosess og ikke et produkt, og det øker bevisstheten av de valgene vi tar. Refleksjon i personalgruppa bidrar til at vi er en lærende organisasjon. Refleksjon sammen med barn bidrar til en dypere forståelse av prosessene i barnehagehverdagen. Refleksjon med foreldre gir muligheter for en felles forståelse av barns lærings- og dannelsesprosess.
- Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen synliggjør hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.
- Planleggingen må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. Den skal også baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre. Vi har refleksjonskort som FUS har laget som vi sammen med praksisfortellinger og veiledninger reflekterer rundt.

VURDERING

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- Etter endt periode evalueres planer, arrangementer og hverdagssituasjoner avdelingsvis og i personalgruppen som helhet. Vurdering av eget arbeid handler om at personalet må reflektere over hva de bruker tiden sin til, hvem gjør de det for, hvorfor skal vi gjøre det.
- Det handler om å se verdiskapningen i det arbeidet vi utfører. Dette vil være et fast punkt på personalmøtene, avdelingsmøtene, ledermøter og planleggingsdagene. Vi må ta i bruk dokumentasjon, og vurdere den, for og hele tiden være sikre på at kvaliteten på arbeidet opprettholdes
- Vurdering og evaluering av barnehagens virksomhet gjøres gjennom en årlig foreldreundersøkelse.

DOKUMENTASJON

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

- Planlegging, dokumentasjon og vurdering er viktig for å utvikle kvalitet i en bevisst og uttalt retning. Hensikten med dokumentasjon og vurdering er å gi grunnlag for refleksjon og læring. Vi skal synliggjøre det pedagogiske arbeidet i barnehage, og vurdere innholdet i vårt arbeid.
- Årsplanen danner grunnlaget for utarbeidelse av periodeplanene igjennom året. Disse utarbeides på ledermøtene i forkant av hver periode. Pedagogiske leder tar dette med seg til de ansatte på avdelingen. Periodeplanen danner grunnlaget for månedsplaner som sendes ut til foreldrene. Viktige dokumenter i planleggingen er; Rammeplan, årsplan, periodeplan og- evaluering.
- I Vassenga FUS barnehage har vi flere måter å dokumentere på. Vi skriver for eksempel månedsplan eller «dagen i dag» på mykid, lager ukes/månedsbrev, lager oppslag med informasjon og bilder, samt barnas egen dokumentasjon i løpet av barnehagehverdagen. Et eksempel på dette kan være barnas tegninger eller malerier som blir hengt opp til undring og samtale. Informasjon og dokumentasjon skal gi grunnlag for refleksjon og diskusjon i personalgruppen, og med barn og foreldre. Refleksjon vil alltid føre til nye spørsmål, og igjen lede til nye observasjoner og dokumentasjon. Dette er derfor en pågående prosess som lar oss se både fremover og bakover i tid.

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENNPEDAGOGISKE TILBUDET FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

1-2 år

- Rim, regler og sanger.
- Dialogisk lesning.
- Fortelling og dramatisering med konkrete.
- Hjelp barna å sette ord på ting.
- Samtaler rundt matbordet og på stuebordet
- Gjensidig samhandling.
- Aktiv bruk av språk, verbalt og nonverbalt.
- Benevning

2-3 år

- Høytlesning.
- Fortelling av eventyr.
- Lesestund rundt matbordet.
- Kjenne igjen sitt navn.
- Klappe stavelser/ rytmen i navnet sitt.
- Førstehåndserfaring med tall og bokstaver.
- Aktiv bruk av ord og beskrivelse av handling.
- Lytte til lyder.
- Kunne holde oppmerksomheten i kortere periode.

3-4 år

- Dramatisering og bruk av flanellograf.
- Fortelling knyttet til bilder og opplevelser.
- Symbol lesning.
- Lek med tall og bokstaver.
- Lytte til lydbok.
- Hjelp barna i konflikthåndtering og å sette ord på sine følelser.
- Bruke preposisjoner, adjektiv og fargenavn.
- Kunne sitte i ro i en periode når det blir forventet.

4-5 år

- Høytlesning: reflektere over innhold i historier Lage egne historier.
- Øve seg på å skrive sitt eget navn.
- Lek med bokstaver og tallbegrep.
- Oppmuntre til å fortelle om opplevelser og erfaringer, og sette ord på følelser og meninger. Presentere noe for de andre i barnegruppa.
- Samarbeid med voksne omkring skrivning av beskjeder, huskelapper og lignende.

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE

1-2 år

- Lek og bevegelsesglede inne og ute.
- Tumlelek, lek med ball, puter og madrasser.
- Oppmuntre barna til å klare ting selv.
- Bli kjent med egen kropp.
- Gå på tur i ujevnt terreng (gå i skogen o.l.).
- Smake på mye forskjellig mat.
- Bruke gaffel og skje selv. «Mini-røris»

2-3 år

- Bli kjent med kroppens ulike funksjoner og behov.
- Tur en gang i uken.
- Mulighet for fysiske aktiviteter inne og ute.
- Ute hver dag i uken.

3-4 år

- Øve på grunnleggende bevegelser som f.eks. rulle og hoppe.
- Lek med ball
- Turer i nærmiljøet, gå i ulendt terreng.
- Kroppsdeler – hva bruker vi de forskjellige kroppsdeler til? Bevegelsessanger. Selvstendighetstrening.
- Kjennskap til høyre/venstre-begrep.

4-5 år

- Selvstendighetstrening.
- Bli kjent og trygg på egen kropp.
- Utvikling av kroppsbevissthet; "hva kan kroppen min gjøre?"
- Bli med på matlagingen, og lære om hvor maten kommer fra.
- Gå på lengere turer.
- Kjenne til elementer i sunt kosthold.
- Begynne å beherske å bruke kniv.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

1-2 år

- Bruk av musikkegg, tromme, xylofon o.l. i musikkksamlinger.
- Lytte danse og bevege seg til musikk.
- Mulighet til å prøve ulike redskaper og materiell til kreative prosesser.
- Forme og sanse med leire og plastelina.

2-3 år

- Barna har tilgang til ulike formingsmaterialer.
- Prioriterer tid på formingsaktiviteter, både voksenstyrte og på barnas initiativ.
- Drar på turer, bibliotek o.l.

3-4 år

- Dramatisere enkle fortellinger Lytte til eventyr og bøker.
- Forming aktiviteter med forskjellige materialer og teknikker.
- Bruke materiell til 3 dimensjonale uttrykk med plastelina, leir og trolldeig.
- Gruppe fellesskap gjennom felles prosjekter.

4-5 år

- Jobbe målrettet mot å ha adekvat blyantgrep.
- Aktiviteter, hvor barna får mulighet til å bruke kreativitet og gi uttrykk for egne opplevelser. Dra på turer og bruke formingsaktiviteter til å reflektere over opplevelsen.
- Ha et kreativt forhold til musikk og tekst gjennom å skape sanger og fortellinger.
- Ha kjennskap til det å blande farger (grønn, lilla o.l.)

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK

1-2 år

- Vi går turer i nærområdet og opplever alle årstider.
- Studere kryp og insekter.
- Bruke materialer fra naturen i formingsaktiviteter.
- Studere små insekter.
- Barna tar del i kildesortering.
- Samle kongler, pinne, kastanjer og blader.
- Barna får utforske og delta i små eksperimenter.
- Leke med sand, vann, snø og gjørme.

2-3 år

- Vi går på turer ut ifra de ulike temaene vi jobber med Lære hvor ulikt avfall skal kastes.
- Bruke materialer fra naturen i formingsaktiviteter.
- Bruke nettbrett og kamera som verktøy for læring.
- Oppleve undring over naturens mangfoldighet.
- Kjenne forskjellige årstider.
- Leke med sand, vann, snø og gjørme.
- Samle kongler, pinner, kastanjer og blader.
- Rusken-dagen.

3-4 år

- Studere været og hva man må kle på seg Bruke materialer fra naturen i formingsaktiviteter. Kjenne navn på de vanligste trær og insekter.
- Bruke nettbrett og kamera som verktøy for læring.
- Sortere søppel.
- Barna blir kjent med næringskjeden og får gode holdninger til å ta vare på naturen.

4-5 år

- Vi skaper rom for undring og eksperimenter.
- Bruke materialer fra naturen i formingsaktiviteter.
- Bli kjent med hvordan man passer på naturen og verden, gjennom samtaler med barna. Bruke nettbrett og kamera som verktøy for læring.
- Sortere søppel.
- Førskolebarna har regelmessige langturer utenfor barnehagen.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

1-2 år

- Vi oppmuntrer barna til å vise omsorg for hverandre.
- Markere høytider.
- Oppleve seg sett, hørt og forstått.
- Empati, å være god mot andre, og begrepene lei seg, glad og sint.
- Rom for å vise følelser.
- Markere høytider.

2-3 år

- Kjenne igjen følelser.
- Undre seg over følelser-uttrykk.
- Forhandle, dele og forholde seg til konfliktløsning.
- Turtaking.
- Finne glede i samvær og samspill med andre barn.
- Øve på å si takk for maten.
- Oppleve medinnflytelse i barnehagen.
- Markere høytider.

3-4 år

- Respektere andre.
- Se egne og andres behov, hjelpe hverandre.
- Si positive ting til hverandre.
- Hevde seg selv og egne behov.
- Utvikle evne til å løse konflikter.
- Få innsikt i andre kulturer.
- Utvikle evne til å stille spørsmål, resonnere og å undre seg.
- Rom for samspill.
- Filosofere sammen med barna
- Gi barna kjennskap til høytider og tradisjoner.

4-5 år

- Kunne uttrykke tanker/spørsmål og være nysgjerrig på livet.
- Føre enkel samtale om etiske levereregler, respekt og toleranse.
- Respektere og akseptere mangfold.
- Ha klare forventninger om å bli sett, hørt og forstått av omgivelsene.
- Begynnende forståelse for den enkeltes rettigheter og likeverd.
- Kjenne til at alle mennesker er forskjellige og har forskjellige forutsetninger og vise respekt for det.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

1-2 år

- Vi går på turer i nærmiljøet.
- Vi gir gutter og jenter de samme mulighetene til lek og aktiviteter.
- Lar barna se at de kan påvirke fellesskapet ved å for eksempel velge matt-sang etter tur. Skape tilhørighet til hverandre som gruppe.
- Lære navn på barn og voksne i barnehagen.

2-3 år

- Bli kjent med området rundt barnehagen.
- Bibliotekbesøk.
- Lære navn på barnehagen og byen vår.
- Utvikle samhold.
- Utvikle gruppefølelse gjennom samlingsstunder og andre aktiviteter.
- Hjelp til med enkle oppgaver, sette på tralla – bidra til fellesskapet ved å "hjelp til" («ordensbarn» som er med på å hjelpe).
- Bli kjent med enklere trafikkregler rød mann/grønn mann
- Hjelp til med å rydde ting på hylla, rydde etter maten osv.

3-4 år

- Drar på ulike turer i nærområdet.
- Ha en reell innvirkning, medvirkning og påvirkning på det daglige livet i barnehagen.
- Ha kjennskap til enkle trafikkregler.

4-5 år

- Stille spørsmål, samtale og filosofere rundt naturopplevelser.
- Bruke sansene til å utforske nærmiljøet og verden omkring oss.
- Vite hvor en selv bor og kunne gateadressen sin.
- Ha hørt norske og/samiske eventyr.

ANTALL, ROM OG FORM

1-2 år

- Ved å bruke førstehåndserfaring gjør vi barna kjent med begrepene stor og liten osv.
- Lære å sortere leker i ulike kasser under rydding.
- Bruke byggeklosser.
- Forteller eventyr som tar i bruk ulike preposisjoner.
- For eksempel "Bukkene Bruse".
- Telle barna høyt i samlingsstund, for å gi dem et forhold til telling i en konkret situasjon. Enkle puslespill.
- Putteboks, riktig form i riktig hull.

2-3 år

- Lære å sortere leker i ulike kasser under rydding.
- Bruke byggeklosser.
- Forteller eventyr som tar i bruk ulike preposisjoner. For eksempel "Bukkene Bruse".
- Telle barna høyt i samlingsstund, for å gi dem et forhold til telling i en konkret situasjon.
- Bli kjent med former.
- Snakke om likheter og ulikheter
- Øve å telle til ti.
- Sortere former.
- Bli kjent med matematiske begreper som firkant, sirkel, trekant osv.

3-4 år

- Leser bøker med fokus på antall.
- Konstruksjonslek med byggeklosser som pluss pluss, lego og magnetklosser.
- Benevne og snakke om forskjellige former og antall i dagligdagse situasjoner.
- Øve på å telle gjenstander, barn osv.
- Bli kjent med tall.
- Utvikle en forståelse av matematiske begreper som firkant, sirkel, trekant osv.
- Spille spill.

4-5 år

- Bli kjent med ulike former både i barnehagen og på turer.
- Bli kjent med tall både ved lesing og tegning.
- Spille spill og leke regelleker.
- Kjenne ukedagene, måneder og de forskjellige årstidene.
- Kjenne klokka og tid.
- Kunne orientere seg i enkelte kart, eks skattejakt.
- Kopiere og lage mønster.
- Kjenne til motsatte begreper som størst, minst, yngst, eldst osv.
- Bli kjent med måleenheter som meter, cm, grader, liter osv. og bruke ulike måleredskaper som termometer, måleband osv. Ha kjennskap til tallrekken og enkle regnestrategier.

9. KILDER

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.* Hentet fra <https://www.udir.no>

Kontaktinfo:

Daglig leder:

Markus Olaussen

Tlf: 948 77 675

Epost: dl.vassenga@bhg.no

Besøksadresse:

Nåkkves vei 7

0670 Oslo

www.fus.no/vassenga

Vassenga

